

Koning Albert II-laan 35 bus 20

1030 BRUSSEL

www.vlaanderen.be/departement-wse

Brussel, 4 december 2023

Betreft: Advies van het Departement Werk en Sociale Economie over de curriculumdossiers van de structuuronderdelen die duaal kunnen georganiseerd worden

1 SITUERING

De onderwijsdoelen en bij uitbreiding de curriculumdossiers vormen één van de luiken van het globale moderniseringsdossier secundair onderwijs.

Een curriculumdossier groepeert, per structuuronderdeel, alle overeenkomstige onderwijsdoelen die hetzij door de overheid hetzij door de onderwijsverstreckers zelf worden vastgelegd. In die zin zijn curriculumdossiers net- en schoolbestuur overschrijdend en wordt het aan de onderwijskoepels en het GO! overgelaten om ze, met in achtneming van een aantal procedurele voorwaarden, samen te stellen. De regelgeving bepaalt dat voor structuuronderdelen die duaal kunnen georganiseerd worden, een afvaardiging van de centra voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen betrokken wordt bij de samenstelling van het curriculumdossier (VR 2018 2303 DOC.0264/2TER.).

De curriculumdossiers vervangen de standaardtrajecten die – in afwachting van de curriculumdossiers – ontwikkeld werden voor de duale structuuronderdelen en waarvan de inhoud bepaald werd in ontwikkelcommissies o.l.v. AHOVOKS en bestaande uit een afvaardiging vanuit de onderwijsnetten en -koepels, VDAB, Departement Werk en Sociale Economie (Kort: DWSE) en de sector- of opleidingsfondsen. De inhoud van de standaardtrajecten werd bij Besluit van de Vlaamse Regering goedgekeurd.

Een curriculumdossier heeft een netoverschrijdend karakter dat zorgt voor een gemeenschappelijk curriculum, dat een meerwaarde biedt zowel voor leerlingen in het kader van schoolveranderingen als in het kader van externe kwaliteitscontrole (kaderdecreet eindtermen, art. 147/1 en 147/2).

Een curriculumdossier voor de 2de en 3de graad moet opgebouwd worden conform de 9 rubrieken gespecificeerd in de bijlage 2 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs. Rubriek 8 uit deze bijlage somt de inhoudelijke vereisten op voor de structuuronderdelen die als duaal structuuronderdeel kunnen georganiseerd worden, nl.:

- a. een clustering van beroepsgerichte competenties, gebaseerd op één of meer beroepskwalificaties of één of meer deelkwalificaties voor de modulaire organisatie;
- b. de werkplekcomponent bestaande uit het gemiddelde aantal uren per week op jaarbasis, de geldende overeenkomst alternerende opleiding en de contexten waarop de werkplekcomponent van toepassing is zoals afgesproken wordt in de sectorale partnerschappen;
- c. het aanloopstructuuronderdeel of de aanloopstructuuronderdelen die, samen met het duale structuuronderdeel, georganiseerd kunnen worden;
- d. de beroepsgerichte competenties, gebaseerd op één of meer beroepskwalificaties of één of meer deelkwalificaties conform de vastgelegde samenstelling als invulling van het aanloopstructuuronderdeel of de aanloopstructuuronderdelen;
- e. de onderliggende beroepskwalificatie(s), deelkwalificatie(s) of certificaten die van rechtswege toelating verlenen tot duale structuuronderdelen van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit;

[De regelgeving betreffende de advisering van de curriculumdossiers](#) bepaalt de 6 criteria voor advies en formuleert dat de bevoegde dienst uit het beleidsdomein onderwijs, de Vlaamse Onderwijsinspectie en de bevoegde dienst uit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie elk afzonderlijk advies verleent over de curriculumdossiers. De bevoegde dienst uit het beleidsdomein Werk en Sociale (kort: DWSE) Economie adviseert enkel de curriculumdossiers van structuuronderdelen die duaal kunnen worden georganiseerd.

Volgens de [goedkeuring van de Vlaamse Regering van 2022 2810](#) formuleert DWSE enkel – in dit geval een aanvullend - advies op de herwerkte curriculumdossiers van structuuronderdelen die duaal kunnen worden georganiseerd.

2 BEVOEGDHEID DWSE

De bevoegde instantie van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie heeft de bevoegdheid om advies te verlenen over de structuuronderdelen, waarbij een duale component is opgenomen. Vanuit haar bevoegdheden heeft DWSE in haar voorgaande adviezen de volgende criteria onderzocht:

- De ontvankelijkheid van het curriculumdossier;

- Criterium 2: Het curriculumdossier is in overeenstemming met de vigerende decreet- en regelgeving met betrekking tot de kwalificatiestructuur;
- Criterium 4: wanneer het curriculumdossier inhoudelijk afwijkt van de erkende beroepskwalificaties, kan dit uitsluitend mits het voorafgaande akkoord van de betrokken sector;
- Criterium 5: de andere doelen dan de doelen die het Vlaams Parlement heeft vastgelegd, die in het curriculumdossier zijn opgenomen, zijn evalueerbaar, coherent en haalbaar.

Over de volgende drie criteria deed het Departement WSE geen uitspraken omdat deze buiten de bevoegdheid van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie vallen;

- Criterium 1: het curriculumdossier is in overeenstemming met de vigerende decreet- en regelgeving met betrekking tot de onderwijsdoelen; in voorkomend geval worden de eindtermen, de uitbreidingsdoelen Nederlands en de specifieke eindtermen letterlijk opgenomen;
- Criterium 3: het curriculumdossier bevat geen doelen die tegenstrijdig zijn met doelen die het Vlaams Parlement heeft vastgelegd;
- Criterium 6: de andere doelen dan de doelen die het Vlaams Parlement heeft vastgelegd, die in het curriculumdossier zijn opgenomen, houden rekening met de beschikbare onderwijstijd, de materiële voorzieningen en de organisatorische mogelijkheden van de scholen.

3 ONTVANKELIJKHEID

Er werden 115 curriculumdossiers ingediend op 27 oktober 2023, waarvan 2 niet ontvankelijk zijn. Van de 113 curriculumdossiers zijn er 53 die als duaal structuuronderdeel georganiseerd kunnen worden.

Één van de twee niet ontvankelijke dossiers was met een duaal structuuronderdeel. Het curriculumdossier datacommunicatie- en netwerkinstallaties duaal met rubriek duaal is niet ontvankelijk omdat dit dossier op 27 oktober 2023 nog niet beoordeeld was door de Vlaamse Regering, waardoor een aanpassing pas kan 1 januari 2024.

4 ADVIES DWSE

Het DWSE controleerde de ingediende curriculumdossiers die als duaal structuuronderdeel kunnen georganiseerd worden en wenst volgende bevindingen te formuleren.

4.1 OVERZICHT DOSSIERS

DWSE gaf in een eerder advies reeds de bevindingen over de criteria 2, 4 en 5 voor de 53 herwerkte curriculumdossiers met rubriek duaal. De curriculumdossiers – op diamantbewerking na - bevatten geen elementen die om een nieuw advies vragen voor de criteria 2 en 4. Voor het dossier diamantbewerking werd het akkoord van de sector toegevoegd (criterium 4). Bij de ingediende dossiers met rubriek duaal gaat het om criterium 5 bij

- 35 curriculumdossiers OK2 duaal:
 - o in 34 dossiers werd 'het aanloopstructuuronderdeel waarin competenties uit verschillende bovenliggende duale structuuronderdelen worden gebundeld' (verder breed aanloopstructuuronderdeel genoemd) toegevoegd.
 - o bijkomend is in het dossier bandenmonteur duaal de - door het bevoegde sectoraal partnerschap gevraagde - aanpassing aan de context niet opgenomen.
 - o in het resterende dossier werd een technische aanpassing of een aanpassing waarvoor DWSE niet bevoegd is, doorgevoerd.
- 10 curriculumdossiers OK3 – 3de graad arbeidsmarktfinaliteit
 - o in het curriculumdossier 'diamantbewerking' werd de rubriek duaal toegevoegd.
 - o in 2 dossiers ('koetswerk' en 'plant en milieu') worden in het aanloopstructuuronderdeel competenties opgenomen die niet gebaseerd zijn op de beroeps- of deelkwalificatie zoals deze is vastgelegd in het BVR.
 - o in de 7 andere dossiers gaat het om technische aanpassingen die zijn doorgevoerd of aanpassingen bij criteria waarvoor DWSE niet bevoegd is.
- 6 curriculumdossiers 3de graad dubbele finaliteit waarbij
 - o in 4 dossiers de ondergrens van het aantal uren werkplekleren wordt aangepast
 - Bouwtechnieken (afwijking 8u i.p.v. 14u)
 - Elektromechanische technieken (afwijking 8u i.p.v. 10u)
 - Mechanische vormgevingstechnieken (afwijking 8u i.p.v. 14u)
 - Natuur en groentechnieken (afwijking 10u i.p.v. 14u)
 - o in de 2 andere dossiers gaat het om technische aanpassingen die zijn doorgevoerd of aanpassingen bij criteria waarvoor DWSE niet bevoegd is.

4.2 ADVIES OP LEGISTIEKE BASIS

4.2.1 Dialoog met sectoren

De regelgeving bepaalt dat indien het curriculumdossier inhoudelijk afwijkt van de erkende beroepskwalificaties, dit uitsluitend kan mits het voorafgaande akkoord van de betrokken sector.

Het expliciete akkoord van de sector die hoofdindienaar is van de onderliggende beroepskwalificatie werd opgenomen bij het ingediende curriculumdossier Diamantbewerking waarbij een duaal structuuronderdeel werd opgenomen.

Wat de 4 curriculumdossiers 3de graad dubbele finaliteit betreft, waarin de ondergrens van het aantal uren werkplekleren wordt aangepast, is dit – conform de regelgeving - unaniem beslist op het bevoegde sectorale partnerschap en werd het Vlaams Partnerschap Duaal Leren hierover geïnformeerd.

Uit regelgeving:

“8° voor zover het structuuronderdeel alleszins als duaal structuuronderdeel kan worden georganiseerd
a) ...

b) de werkplekcomponent bestaande uit het gemiddeld aantal uren per week op jaarbasis, de geldende overeenkomst alternerende opleiding en de contexten waarop de werkplekcomponent van toepassing is zoals afgesproken wordt in de sectorale partnerschappen.

4.2.2 Rubriek Duaal leren: bepalingen werkplekcomponent

Conform de regelgeving moeten de contexten waarop de werkplekcomponent van toepassing is, opgenomen worden bij de rubriek ‘dual’ in de curriculumdossiers. DWSE stelt vast dat dit opgenomen is:

- Voor het curriculumdossier ‘diamantbewerking’: de context van de werkplekcomponent werd opgenomen volgens de afspraken op het sectoraal partnerschap. Het DWSE is akkoord met de bepalingen voor de werkplekcomponent.
- Voor de vier curriculumdossiers dubbele finaliteit: de voorgestelde aanpassingen aan het gemiddeld aantal uren per week voor de werkplekcomponent, zijn conform de vraag van de bevoegde sectorale partnerschappen. Het DWSE adviseert deze aanpassingen positief.
- Voor het curriculumdossier bandenmonteur dual werd de context niet aangepast zoals gevraagd door het bevoegde sectorale partnerschap. Het DWSE vraagt deze aanpassing in het dossier op te nemen.

4.2.3 Rubriek Duaal Leren: Inhouden aanloopfase

Conform de bepalingen in de regelgeving (art. 32 BVR 28/08/2020) zou een curriculumdossier - voor een structuuronderdeel die als dual kan georganiseerd worden – de beroepsgerichte competenties moeten opnemen als invulling van het aanloopstructuuronderdeel of de aanloopstructuuronderdelen.

In de curriculumdossiers voor de structuuronderdelen OK2 dual (onderwijskwalificatie niveau 2) wordt - naast het structuuronderdeel-specifieke aanloopstructuuronderdeel (ook ‘smal’ aanloopstructuuronderdeel genoemd) - een aanloopstructuuronderdeel opgenomen waarin competenties uit verschillende bovenliggende duale structuuronderdelen worden gebundeld’ (ook breed aanloopstructuuronderdeel genoemd). Bij de indiening van de curriculumdossiers in september '22 waren deze ‘brede’ aanloopstructuuronderdelen en de samenstelling ervan nog niet opgenomen in de regelgeving.

In de curriculumdossiers worden de competenties en de kennis - waaruit de aanbieder in functie van de leerling kan selecteren – voor het ‘smalle’ aanloopstructuuronderdeel opgesomd in het curriculumdossier, voor de ‘brede’ aanloopstructuuronderdelen worden de competenties en kenniselementen waaruit kan geselecteerd worden, niet in het curriculumdossier opgenomen. Dit zorgt voor onduidelijkheid, ook al omdat de vermelding van het ‘brede’ aanloopstructuuronderdeel in de dossiers is ingevoegd net boven de opsomming van de competenties en de kennis van het ‘smalle’ aanloopstructuuronderdeel.

Deze opmerking geldt voor de 34 dossiers OK2 duaal waarin een nieuw (‘brede’) aanloopstructuuronderdeel is opgenomen.

4.3 BEZORGDHEDEN VANUIT BELEIDSDOMEIN WERK

4.3.1 De vertaling van de beroepskwalificaties

DWSE blijft het belang van de duidelijkheid van de beroepsgerichte doelen benadrukken. De eenvormigheid van wat er verwacht wordt van de leerling; welke kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes de leerling gecombineerd moet inzetten om de competenties zoals bepaald in de beroepskwalificaties te behalen, blijft een bezorgdheid. Door het schrappen van onderliggende competentie (waaronder vaardigheden) en het loskoppelen van de kenniselementen in de voorliggende curriculumdossiers bieden de specifieke doelen in de curriculumdossiers weinig houvast. De doelen die leiden tot een beroepskwalificatie kunnen hierdoor een diverse en uiteenlopende invulling krijgen.

Voor de ondernemingen en leerwerkplekken is deze net- en schoolbestuur-overschrijdende uniformiteit aan de basis belangrijk voor een goede afstemming van onderwijs op de arbeidsmarkt. Naast het grondwettelijk recht van vrijheid van onderwijs is het belangrijk voor DWSE om in het kader van duaal leren de leerwerkplekken eenduidige handvaten aan te reiken om lerenden op te leiden. Een doorvertaling van de onderwijskundige vertaling van de curriculumdossiers lijkt een noodzaak om de kwaliteit van het leren op de leerwerkplek te garanderen. Het is belangrijk dat in dialoog met sectoren bekeken wordt hoe leerwerkplekken aan de slag kunnen gaan met deze doorvertaalde beroepstechnische competenties.

4.3.2 Kennis in de curriculumdossiers

De vertaling van de kennis is generalistisch, niet gebonden aan de beroepsspecifieke context en kan zorgen voor een brede interpretatie en verschillen in de operationalisering van de structuuronderdelen.

De onderliggende vaardigheden en bijhorende kennis verduidelijken de autonomie en verantwoordelijkheid die verwacht wordt van de leerling, het ontbreken ervan zorgt ervoor dat de inhoud van een beroep naar ieders (koepel/net) eigen inschatting ingevuld kan worden.

De kennis zou ook opgenomen moeten worden in de rubriek duaal. Dit is van belang voor de uniformiteit van de uitvoering om alle aspecten van het duale traject bij elkaar op te nemen.

5 SAMENGEVAT

Het beleidsdomein Werk en Sociale Economie formuleert vanuit de regelgeving volgende adviezen:

- De integratie van de 'aanloopfase in de curriculumdossiers die als duaal structuuronderdeel kunnen georganiseerd worden, dient correct opgenomen te worden.
- Het curriculumdossier bandenmonteur duaal als negatief.
- Een positief advies bij de rubriek duaal in het curriculumdossier diamantbewerking.

Dit advies beperkt zich tot de voorliggende curriculumdossiers. Het beleidsdomein Werk en Sociale Economie blijft bij haar bezorgdheid over het belang van de vertaling van de beroepskwalificaties in de curriculumdossiers.

6 BIJLAGE

Overzicht van de geadviseerde curriculumdossiers die als duaal structuuronderdeel kunnen georganiseerd worden.